

RYSZARD SKRZYNIARZ – LUBLIN

**AKADEMICKI LUBLIN W BIOGRAFIACH
– PRZEDSIĘWZIĘCIE PODJĘTE Z OKAZJI ROCZNICY POWSTANIA
LUBELSKICH UCZELNI**

Pierwszą wyższą uczelnią polską była Akademia Krakowska założona w 1364 roku przez króla Kazimierza Wielkiego, a następnie odnowiona w 1400 r. dzięki staraniom i fundacji nieżyjącej wówczas króla Polski Jadwigi Andegaweńskiej. W XVI w. wyższą uczelnią była założona w 1519 r. Akademia Lubrańskiego w Poznaniu, w 1578 r. powstała Akademia Wileńska, w 1594 r. Jan Zamojski założył Akademię Zamojską – jako pierwszą prywatną uczelnię, w 1661 r. król Jan Kazimierz erygował Akademię Lwowską. W 1816 r. powstał Uniwersytet Warszawski. Następną wyższą uczelnią był Katolicki Uniwersytet Lubelski powstały w 1918 r. po odzyskaniu przez Polskę niepodległości (jako siódma wyższa uczelnia polska). Po nim powstał w 1919 r. Uniwersytet Poznański (obecnie Uniwersytet Adama Mickiewicza). Po 1945 r. KUL był czwartym z najstarszych uniwersytetów na ziemiach polskich po: Uniwersytecie Jagiellońskim, Uniwersytecie Wrocławskim i Uniwersytecie Warszawskim, ponieważ Uniwersytet Wileński i Uniwersytet Lwowski pozostały poza granicami Polski. Jednak akademickość Lublina wiąże się z siódmym dziesięcioleciem XVII w.

W dniach od 7 do 8 listopada 2014 r. odbyła się na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Światopoglądowo-społeczne koncepcje wychowania i edukacji akademickiego Lublina”, zorganizowana przez Katedrę Biografistyki Pedagogicznej działającej w Instytucie Pedagogiki oraz Towarzystwo Kulturalne Czytelnia Dramatu. Było to pierwsze spotkanie przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych z całej Polski, którzy prowadzą badania środowiska naukowego akademickiego Lublina albo kontynuują kierunki badań zapoczątkowane na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim lub Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Konferencja wpisywała się w cykl inicjatyw, których celem jest upamiętnienie rocznic powołania najstarszych lubelskich uczelni: Metropolitalnego Seminarium Duchownego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lubelskiej Szkoły Mędrców (Jesziwy), Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Patronat honorowy nad konferencją objęli Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, rektorzy lubelskich uczelni: ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński – rektor KUL, prof. dr hab. nauk med. Andrzej Drop – rektor Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, dr hab. Mirosław J. Jarosz, prof. WSEI – rektor Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie, prof. dr hab. Stanisław Michałowski – rektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, ks. dr Marek Słomka – rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie oraz prof. dr hab. Marian Wesołowski – rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Patronatem honorowym konferencję objął także prezydent Lublina, dr Krzysztof Żuk, który w wystosowanym do obradujących okolicznościowym liście napisał: „Lublin, będąc ważnym ośrodkiem na akademickiej mapie Polski, od zawsze skupiał autorytety, które wpływały na światopogląd i kształtowały postawy kolejnych pokoleń. Doceniam wysiłek włożony przez organizatorów w przygotowanie tak bogatego programu konferencji, z uwzględnieniem tematyki poświęconej biografii naukowców związanych z naszym miastem. W obecnych czasach szczególnie potrzebujemy wzorców osobowościowych, a biografistyka pełni wyjątkową rolę w procesie wychowawczym i edukacyjnym, przybliżając sylwetki godne zapamiętania i naśladowania”.

Celem konferencji było ukazanie bogatych tradycji akademickich Lublina, które sięgają 1675 r., gdy w mieście erygowano pierwsze seminarium duchowne, w 1714 r. – drugie, a połączono je w 1788 r. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. utworzono kolejne uczelnie związane z religiami, których przedstawiciele mieszkali na terenie miasta i okolic. W 1918 r. rozpoczęły się zajęcia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, w 1926 r. powstała kolejna wyższa uczelnia o charakterze teologicznym – jezuickie „Bobolanum”. Żydowską wyższą szkołą wyznaniową była natomiast założona w 1930 r. Lubelska Szkoła Mędrców (Jesziwa), największa uczelnia talmudyczna na świecie. Po drugiej wojnie światowej, w 1944 r. nowe władze utworzyły Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. W późniejszych latach powstały Politechnika Lubelska, Akademia Medyczna i Akademia Rolnicza. Po przeobrażeniach ustrojowych 1989 r. w mieście powoływano kolejne uczelnie.

Nie chcieliśmy się skupiać tylko na aspektach historycznych akademickiego Lublina. Uczestnicy obrad rozmawiali o misji i celach szkół wyższych. Wskazywali na kręgi kulturowe, religijne i polityczne, z których wywodzili się i w których działali ludzie w nich pracujący. W czasach, gdy tak dużo dyskutuje się nad rolą i organizacją wyższych uczelni, nad poziomem i sensem uprawianej na nich nauki, gdy próbuje się wszystko zunifikować i sformalizować, rozmawialiśmy o powrocie do korzeni. Mamy nadzieję, że przypominając o wielokulturowości szkół wyższych, która ubogacała, mobilizowała do współpracy i rywalizacji ludzi w nich pracujących, dopingowała do rozwoju, inspirowała osiągnięcia naukowe, powstawanie nowych prądów w nauce i kulturze, a także wpływała na stosowanie nowatorskich metod nauczania i wychowania, udało nam się choć na chwilę wskrzesić tradycyjne wartości i autentycznego ducha współpracy, wynikającej z zamiłowania do wiedzy, chęci poszukiwania prawdy i odkrywania nowych kontekstów.

Wśród zaproszonych gości znaleźli się między innymi: dr hab. Elżbieta Dubas, prof. Uniwersytetu Łódzkiego, dr hab. Stanisław Fel, prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (dziekan Wydziału Nauk Społecznych KUL), dr hab. Romuald Grzybowski, prof. Uniwersytetu Gdańskiego, prof. zw. dr hab. Teresa Hejnicka-Bezwińska z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, prof. dr hab. Janina Kostkiewicz z Uniwersytetu Jagiellońskiego, dr hab. Mirosław Kowalski, prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego, prof. zw. dr hab. Maria Mendel z Uniwersytetu Gdańskiego, ks. prof. dr hab. Marian Nowak z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, prof. zw. dr hab. Katarzyna Olbrycht z Uniwersytetu Śląskiego, dr hab. Alina Rynio, prof. z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, prof. zw. dr hab. Bogusław Śliwowski – przewodniczący Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN oraz prof. zw. dr hab. Wiesław Theiss z Uniwersytetu Warszawskiego.

W konferencji wzięło udział ponad pięćdziesięciu prelegentów. Obrady przebiegały w dwu nurtach: plenarnym i w sekcjach tematycznych (trzy w pierwszym dniu obrad i część w drugim). Uroczystego otwarcia obrad dokonali: dr hab. Urszula Paprocka-Piotrowska, prof. KUL – prorektor ds. promocji i współpracy z zagranicą, dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL – dziekan Wydziału Nauk Społecznych i ks. prof. dr hab. Marian Nowak – dyrektor Instytutu Pedagogiki. Zaproszonych gości i uczestników konferencji przywitał dr hab. Ryszard Skrzyniarz, prof. KUL – kierownik Katedry Biografistyki Pedagogicznej.

Następnie rozpoczęły się obrady sesji plenarnej, którym przewodniczył ks. prof. zw. dr hab. Edward Walewander. Jako pierwsza, z referatem *Krytyka warstwy wychowawczej totalitaryzmów europejskich lat trzydziestych XX wieku w pismach Antoniego Szymańskiego* wystąpiła prof. dr hab. Janina Kostkiewicz, która przedstawiła poglądy ks. Antoniego Szymańskiego. Mówiła, że podejmował on w swoich tekstach problematykę prądów społeczno-politycznych ówczesnej Europy. Wielokrotnie pojawiała się w nich krytyka bolszewizmu, niepomijane były też totalitaryzmy zachodnie. Wszystkie one niosły wizję *nowego człowieka*, łącznie z koncepcjami jego kreowania, tworząc w ten sposób własną warstwę wychowania. W sesji plenarnej wystąpiła także dr hab. Alina Rynio, prof. KUL z referatem *Refleksje nad osobą i dziełem Karola Wojtyły-Jana Pawła II w kontekście jego więzi z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim*, w którym pokazała związki Karola Wojtyły-Jana Pawła II z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, to, co wniósł w rozwój uczelni jako wykładowca, profesor, święty, patron. Na zakończenie głos zabrała dr hab. Anna Jabłońska (UJK, Kielce), która wygłosiła referat »UMCS i ja« – *znaczenie Lublina w życiu studentki z przelomu lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku*. Jej celem było przedstawienie roli, jaką odegrały studia odbyte na UMCS w życiu osoby, urodzonej podczas wojny i pochodzącej ze wsi. Przybliżenie przechowanej we wspomnieniach atmosfery nauki: struktury zajęć i pracy indywidualnej, środowiska intelektualnego, ówczesnych autorytetów, wartości i idei, kontaktów z KUL, ale także realiów życia studenckiego – codziennego i odświętnego. Pokazanie uniwersyteckiego Lublina, jako niezwykle ważnego ośrodka naukowego, kulturotwórczego i cywilizacyjnego, który w decydujący sposób wpłynął na ukształtowanie osobowości jednostki i jej dalsze losy.

Obrady w sekcjach koncentrowały się wokół dziewięciu obszarów tematycznych: 1) drogi, które wiodły do Lublina, 2) lubelska szkoła filozoficzna, 3) badacze literatury i kultury, 4) korzenie akademickiego Lublina, 5) twórcy lubelskiej pedagogiki, 6) środowisko lubelskich humanistów, 7) absolwenci, 8) animatorzy środowiska lokalnego. Sekcja piąta została podzielona na dwie części.

W obradach pierwszej sekcji tematyka wystąpień dotyczyła dróg, które poszczególnych badaczy wiodły na wyższe uczelnie Lublina. Prof. zw. dr hab. Andrzej Chodubski (UG) przedstawił postać Wincentego Dawida (1816-1897), badacza wywodzącego się z Lubelszczyzny i nierozzerwalnie związanego z regionem. Prof. nadzw. dr hab. Piotr Gołdyn (UAM) omówił kierunki działalności naukowej, społecznej i politycznej prof. Witolda Chodźki, które miały wpływ na to, że po zakończeniu drugiej wojny światowej, gdy w 1945 r. utworzono Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, został profesorem na Wydziale Lekarskim tej uczelni. Dr hab. Helena Głogowska, prof. Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Olsztynie przedstawiła białoruskie drogi profesora Teoty Rott-Żebrowskiego (1919-2004), związanego z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, a pochodzącego z Hermanowicz na Białorusi. Poglądy na nauczanie i wychowanie ks. Antoniego Kościa (1949-2011) – misjonarza, nauczyciela, wychowawcy i profesora, który pracował w Japonii i Korei, pobierał nauki w: Japonii, Korei, USA, Niemczech i Włoszech, a następnie swoją wiedzę i doświadczeniem dzielił się z innymi w Lublinie, na KUL, przedstawiła mgr Agata Granowska-Bacza (KUL). Dr Tatiana Krynicka (UG) przypomniała drogę Leokadii Małunowicz (1910-1980) z Wilna do Lublina, na KUL i działalność naukową i wychowawczą profesor, której dewizą życiową było hasło: „Chciałabym służyć Ci z całego serca”.

W drugiej sekcji udział wzięło czworo prelegentów, którzy omówili fenomen powstania i kierunki działalności lubelskiej szkoły filozoficznej. Dr hab. Witold Starnawski, prof. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego zaprezentował środowisko filozofów działających na KUL na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku, widzianych z perspektywy studenta filozofii teoretycznej KUL, zaangażowanego w duszpasterstwo akademickie o. Ludwika Wiśniewskiego, w działalność opozycyjną oraz współzałożyciela ruchu obrony nienarodzonych „Troska o życie”, obecnie pracownika naukowego UKSW, zajmującego się m.in. filozofią wychowania. Autor uznał, że czynnikami, które – poprzez życiową i intelektualną refleksję uczestnika tych wydarzeń – wpłynęły na ukształtowanie filozofii wychowania w duchu Jana Pawła II, były: 1) elitaryzm, a zarazem izolacja KUL, 2) apogeum osiągnięć „szkoły lubelskiej” oraz „duch” (nieobecny już fizycznie na KUL) Karola Wojtyły, 3) czas przełomu: opozycyjna (antysystemowa) działalność studentów, ostrożna polityka władz KUL wobec komunistycznego reżimu, zwiększenie nacisków, represji i infiltracji ze strony władz komunistycznych, początek „regionalizacji” KUL i początek końca „misji wolnościowej”, oraz 4) „Troska o życie” – szczególny przypadek ruchu integrującego różne formy i środowiska działania. Dr Teresa Zawajska (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego) przedstawiła *Powszechną Encyklopedię Filozofii – opus magnum* lubelskiej szkoły filozofii klasycznej, która łączy w sobie walory nauko-

wo-edukacyjne, jako kompendium wiedzy z zakresu leksykografii filozoficznej, z walorami wychowawczymi, ukazując uporządkowane spojrzenie na rozmaite zjawiska intelektualne powstałe w różnych epokach historycznych w Europie i na świecie. Uzupełnieniem dwóch pierwszych referatów były wypowiedzi dr Imeldy Chłodnej-Błach (KUL) oraz mgr Celiny Głogowskiej (US), które ukazały postaci wybitnych filozofów lubelskich: ojca profesora Mieczysława Alberta Krapca i prof. Jerzego Kalinowskiego.

W trzeciej sekcji prelegenci skoncentrowali się na ukazaniu niezwykłych postaci lubelskich badaczy literatury i kultury. Dr Agnieszka Goral (UMCS) przypominała o jubileuszu dwudziestolecia lubelskiej białorusistyki, omawiając badania języka i kultury białoruskiej prowadzone w latach 1993-2013 w Zakładzie Białorusistyki Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS w Lublinie. Trzy kolejne badaczki zaprezentowały literaturoznawców pracujących na KUL: mgr Justyna Staroń (KUL) – prof. Feliksa Araszkiewicza (1895-1966), Lublinianina z wyboru, wieloletniego pracownika oświaty, nauczyciela w szkole średniej, wreszcie profesora KUL, mgr Magdalena Żmudziak (KUL) – prof. Stanisława Fitę (1932-2011), studenta i pracownika KUL oraz przyjaciela i mentora wielu pokoleń naukowców wywodzących się z tej uczelni. Mgr Monika Mamińska-Domagalska (Fundacja „Muzyka Kresów”) opowiedziała o Władysławie Panasie (1947-2005), który był z jednej strony intelektualistą, profesorem KUL, kierownikiem Katedry Teorii Literatury, z drugiej – artystą.

Te sekcje zakończyły obrady w pierwszym dniu konferencji. Po obiedzie goście udali się do Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego, które jest pierwszą uczelnią wyższą działającą w Lublinie i w którego pomieszczeniach, w latach 1918-1922, gościł nowo założony Katolicki Uniwersytet Lubelski. W pierwszym roku funkcjonowania uniwersytetu w murach seminarium zajęcia miało 447 studentów. W Muzeum Starodruków i Sztuki Sakralnej, które mieści się w gmachu seminarium duchownego uczestnicy wycieczki mogli m.in. zobaczyć mszał z Kraśnika z ok. 1400 r., europejskiej klasy malarstwo, np. obraz na płótnie *Dawid z głową Goliata*, przypisywany Giudo Reniemu, a także cenne przedmioty, np. relikwiarz św. Apolonii czy różaniec wykonany techniką filigranu. Następnie zwiedzono pomieszczenia i kaplice seminaryjne oraz Stare Miasto.

W drugim dniu konferencji odbywały się obrady w sześciu sekcjach tematycznych: trzy sekcje w godzinach porannych i trzy w godzinach przedpołudniowych.

W czwartej sekcji autorzy referatów koncentrowali się na „korzeniach” akademickiego Lublina. Dr hab. Ryszard Skrzyński, prof. KUL w referacie *Fundatorzy, założyciele, twórcy i pierwsi rektorzy lubelskich uczelni*, przedstawił uczelnie powstałe w Lublinie na przestrzeni wieków, ich fundatorów, twórców, założycieli i pierwszych rektorów. Temat kontynuowała mgr Ilona Gumińska (KUL), która zaprezentowała szkoły wyższe utworzone w Lublinie po przeobrażeniach ustrojowych 1989 r. Religijnych przesłanek powoływania lubelskich szkół wyższych dotyczyły kolejne referaty. Mgr Sylwia Krysa (KUL) ukazała biografię rabina Majera Jehudy Szapiro – założyciela lubelskiej Szkoły Mędrców, a mgr Paulina Wawer (CC, Bobolanum) zaprezentowała krótką historię powstania Zakładu

Teologicznego Zakonu O.O. Jezuitów w Lublinie, czyli Kolegium Bobolanum – od pomysłu do realizacji, m.in. inspirację i wpływ generała Zakonu Jezuitów o. Włodzimierza Ledóchowskiego (1866-1942), powstanie uczelni, *ratio studiorum* w działaniu – funkcjonowanie Bobolanum, osiągnięcia, pracę naukową, uczenie się z biografii św. Ignacego Loyoli, św. Andrzeja Boboli, niezwykle biografie profesorów i studentów w sytuacjach granicznych – podczas drugiej wojny światowej i w okresie powojennym. Mgr lic. Marek Miławicki OP (DIH Kraków) i ks. dr hab. Andrzej Łuczyński SDB (KUL) przekonywali, że choć dominikanie i salezjanie nie prowadzili własnych szkół wyższych, członkowie tych zgromadzeń starali się aktywnie pracować na KUL, przyczyniając się do rozwoju tej uczelni i nauki w kraju. W okresie międzywojennym dominikanie planowali nawet przejęcie kierownictwa nad lubelską uczelnią, ale ostatecznie Episkopat Polski powierzył kierownictwo jezuitom. Salezjanie, podejmując działalność naukową, piastując ważne urzędy uniwersyteckie, zawsze wnoszą w działalność KUL charyzmat swojego założyciela, św. Jana Bosko, wielkiego wychowawcy – przyjaciela młodzieży, a zarazem człowieka wytrwale pracującego dla dobra Kościoła i ojczyzny, realizując swoje zadania naukowe, nie przestają być wychowawcami i animatorami życia akademickiego.

W pierwszej części piątej sekcji udział wzięło pięciu prelegentów. Dyskutowali oni o twórcach lubelskiej pedagogiki i stworzonych przez nich koncepcjach dotyczących edukacji, wychowania, wspierania działalności rodziny i szkoły jako środowisk wychowawczych, a także podstaw funkcjonowania szkół wyższych. Dr hab. Danuta Opozda (KUL) i dr Magdalena Parzyszek (KUL) podjęły refleksję nad rozwojem pedagogiki rodziny na KUL. Przedstawiły one próbę rekonstrukcji merytorycznych i instytucjonalnych źródeł subdyscyplinarnego charakteru pedagogiki rodziny oraz działalność ks. prof. Piotra Poręby (1908-1991) i ks. prof. Józefa Wilka (1937-2003). Dr hab. Barbara Kiereś (KUL) ukazała postać Feliksa Wojciecha Bednarskiego (1911-2006) jako propagatora klasycznej myśli filozoficzno-pedagogicznej, którego dorobek naukowy jest owocem wieloletniego studiowania nauki św. Tomasza z Akwinu oraz osobistego doświadczenia płynącego z pracy z młodymi ludźmi, jak również zestawienia ich z poglądami innych myślicieli. Dr Małgorzata Łobacz (KUL) przybliżyła obecnym na obradach słuchaczom sylwetkę profesora Wojciecha Chudego (1947-2007) jako „wzór bohaterskiej fascynacji nauką”. Odmienne w treści, ale także dotyczące wychowania i pracy nad rozwojem człowieka były dwa ostatnie wystąpienia tej sekcji. Mgr Agnieszka M. Kowalczyk (KUL) analizowała wypowiedzi prymasa Stefana Wyszyńskiego (1901-1981), skierowane do społeczności akademickiej KUL, w których ukazała wizję formacji uniwersyteckiej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w ujęciu Prymasa Tysiąclecia, czyli wychowywanie dla Kościoła, życia i społeczeństwa. Zaś ks. prof. zw. dr hab. Edward Walewander (KUL) przedstawił pedagogię życia Franciszka Skowry (1902-1978), fundatora Nagrody Naukowej im. Ireny i Franciszka Skowyrów, która jest przyznawana na KUL od 1981 r.

Na zakończenie obrad sekcji wywiązała się dyskusja, którą wywołały wystąpienia dotyczące aktualności myśli ks. prof. Piotra Poręby i ks. prof. Józefa Wilka we współczesnym świecie, w którym rodzina coraz bardziej traci na wartości

i znaczeniu, a rodzicom coraz trudniej wychowywać dzieci. Uczestnicy panelu żywo rozmawiali na temat spadku autorytetu rodziny i wynikających z tego trudności.

W sekcji szóstej, poświęconej bibliotekarzom, archiwistom i badaczom dziejów Kościoła i Polski, związanym z KUL, zaplanowano pięć wystąpień. Dr Artur Hamryszczak (Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL) przedstawił postać księdza profesora Stanisława Librowskiego (1914-2002), wybitnego historyka-archiwisty, wykładowcy Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, współtwórcy Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL, założyciela i redaktora pisma „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne”. Dr hab. Maria Dębowska, prof. KUL (OABMK KUL) przypomniała, że w początkach grudnia 1956 r., jeszcze przed ostatecznym zatwierdzeniem Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych, został wyznaczony jego kierownik, którym został jezuita ks. Eugeniusz Reczek. W ciągu jednego roku pracy na tym stanowisku zdołał zorganizować trzy konferencje dla pracowników instytucji kościelnych przechowujących kulturowe zbiory Kościoła katolickiego, a dwie inne przygotować. Rozpoczął także działania zmierzające do wydawania przez Ośrodek własnego organu. W kręgu spraw Biblioteki Uniwersyteckiej KUL pozostały autorki kolejnego referatu: dr Joanna Nastalska-Wiśnicka (BU KUL) i mgr Małgorzata Trojnacka (BU KUL), które przedstawiły zasługi o. Romualda Gustawa OFM (1911-1976), bibliotekarza, bibliografa i historyka Kościoła, zasłużonego głównie w zakresie hagiografii polskiej (inicjatora i redaktora dwutomowej *Hagiografii polskiej* oraz wicepostulatora w procesach kanonizacyjnych bł. Jana z Dukli i bł. Szymona z Lipnicy). Całe swoje życie poświęcił służbie książce i Bibliotece Uniwersyteckiej KUL, której był rzeczywistym twórcą, dyrektorem przez ponad ćwierć wieku (od 1950 r.), wydzwignął ją do rangi ośrodka o szerokim zakresie oddziaływania.

Kolejne trzy referaty tej sekcji dotyczyły ludzi nauki związanych już z samym uniwersytetem. Mgr Maria Wrzeszcz (Lublin) omówiła działalność naukową profesora Zygmunta Sułowskiego (1920-1995), historyka, mocno zaangażowanego w działalność Towarzystwa Naukowego KUL, różnych jego agend i komisji, Instytutu Geografii Historycznej Kościoła w Polsce, organizatora Komisji Badań nad Początkami Chrześcijaństwa w Polsce. Wchodził w skład komitetów redakcyjnych „Roczników Humanistycznych”, „Zeszytów Naukowych KUL”, na specjalne podkreślenie zasługuje jego wkład programowo-redakcyjny w *Encyklopedię katolicką*. Mgr Magdalena Gajderowicz (KUL) przedstawiła wkład profesora Andrzeja Wojtkowskiego w opracowywanie akt obozowych Majdanka, co dało podstawy do zbudowania późniejszego Działu Archiwum. Mgr Elżbieta Krzewska (ISP PAN) w swoim wystąpieniu starała się odpowiedzieć na pytanie, kim byli pierwsi pracownicy Wydziału Humanistycznego KUL w okresie międzywojennym. Skąd przybywali do Lublina? Co ich przyciągało na nowo utworzony Uniwersytet? Czym się zajmowali? Czego uczyli i jaki mieli wpływ na tworzenie się lubelskiego środowiska naukowego? Obrady tej sekcji, ze względu na fakt, że wielu bohaterów tej sekcji było nie tylko wybitnymi naukowcami, ale i barwnymi

ludźmi, wywołały lawinę wspomnień, anegdot i intrygujących opowieści obecnych na sali emerytowanych pracowników KUL.

Tematem przewodnim sekcji siódmej były drogi życiowe absolwentów lubelskich uczelni. Dr Barbara Borowska (KUL) opowiedziała o tych, którzy – studiując na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim – kształtowali swój charakter i osobowość, a ich skromne życie pełne zaangażowania i poświęcenia przynosi radość i realizację marzeń tym, którym służą. Dr Oleh Rudenko (UAD, Lwów) przedstawił biografie pierwszych ukraińskich studentów, studiujących w Polsce. Gdy odważyli się podjąć studia, Związek Radziecki pod naciskiem gorbaczowskiej „pierestrojki” miał już (w 1991 r.) „pęknąć”. Trudno było uwierzyć w to, że upadające totalitarne państwo wypuści na studia za granicą dzieci zwykłych obywateli. Garstka wyjeżdżających młodych ludzi nie wiedziała wtedy, że jedzie na jedną z najlepszych uczelni w Polsce – Katolicki Uniwersytet Lubelski. Przed nimi było postawione zadanie: zdobyć europejskie wykształcenie, a potem wrócić, aby rozbudowywać własne demokratyczne państwo. Papież Jan Paweł II wspierał finansowo i duchowo działalność stypendialną powstałej w Rzymie Fundacji, która organizowała młodzieży ze Wschodu studia w Polsce. O wkładzie absolwentów filii UMCS w Rzeszowie w rozwój miasta i całego Podkarpacia mówiła mgr Wioleta Zgłobicka-Gierut (KUL). Na zakończenie obrad w sekcji wywiązała się ożywiona dyskusja na temat wkładu uniwersytetów i ich absolwentów w rozwój Lublina i Lubelszczyzny.

Druga grupa referatów, wygłaszanych w sekcji piątej, dotyczyła działalności naukowo-dydaktycznej i wychowawczej lubelskich pedagogów akademickich. Dr hab. Dorota Kornas-Biela, prof. KUL przypomniała postać prof. Janusza Pliśnickiego (1932-2014), dr Joanna Karczewska (UJK) – prof. Stefana Kunowskiego (1909-1977), dr Ewa Smółka (Lublin) – prof. Teresy Kukołowicz (1925-2014), mgr Katarzyna Kosacka (KUL) – prof. Zygmunta B. Kukulskiego (1890-1944), dr hab. Marek Rembierz (UŚ) – prof. Leona Kojas (1929-2006).

W ostatniej, ósmej sekcji wystąpienia koncentrowały się wokół problematyki wpływu pracowników uniwersyteckich na środowisko lokalne. Dr Anita Młynarczyk-Tomczyk (UJK) zaprezentowała kościelne przygotowania do obchodów Millennium Chrztu Polski, ich przebieg, a także pokłosie, poprzez pryzmat środowiska akademickiego związanego z Katolickim Uniwersyteciem Lubelskim. Temat jest tym ciekawszy, że przedstawiciele KUL uczestniczyli we wszystkich obchodach organizowanych w poszczególnych diecezjach. Jednakże ich zasadniczy wkład w kościelne uroczystości milenijne to przede wszystkim bogaty program prac naukowych i badawczych związanych z historią Kościoła w Polsce, podjętych na wiele lat przed wielką rocznicą milenijną i kontynuowanych przez kilka następnych po uroczystościach. Mgr Krystyna Burzyńska-Kaniewska (UW) przedstawiła mało znany epizod z życia kardynała Stanisława Nagiego (1921-2013) – profesora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, który w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. prowadził duszpasterstwo studentów medycyny i pracowników służby zdrowia, a w latach 1999-2013 był opiekunem Duszpasterstwa „Talent”, prowadzonego od czasu założenia do chwili obecnej przez Zgromadzenie Księży Najświętszego Serca Jezusa

sowego, do którego należał. Mgr Joanna Belzyt (KUL) omówiła historię działań twórców teatrów na KUL i ich znaczenie dla życia studenckiego uczelni. W tej grupie od wcześniejszych wypowiedzi odbiegało wystąpienie dr hab. Anny Marty Żukowskiej, prof. UMCS, która przekonywała, że edukacja plastyczna i wychowanie estetyczne w średnim szkolnictwie ogólnokształcącym pełniły doniosłą rolę w wychowaniu i kształceniu młodzieży, zarówno ze względu na jego praktyczne zastosowanie w życiu, jak i walory wychowawcze przyczyniające się do ubogacania osobowości i estetyki dnia codziennego.

W obradach sekcji uczestniczyli pracownicy naukowcy z KUL oraz studenci. Na zakończenie konferencji badacze zgodzili się, że istnieje ogromna potrzeba powołania forum badaczy biografii, skupiającego osoby z różnych dziedzin nauki. Ze względu na ogromne potrzeby i kierunki badań biograficznych. Zebrani zaproponowali kontynuację cyklu konferencji *Współczesne przestrzenie edukacyjne biografistyki*, aby stały się one corocznym miejscem spotkań tych wszystkich, którzy zajmują się biografią jednostek czy grup społecznych, jak i fenomenem mody na biografię naukową, popularną i literacką, a także literaturą pamiętnikarską i epistolograficzną.